

SALLY ROONEY

INTERMEZZO

SUOMENTANUT CRISTINA SANDU

HELSINGISSÄ KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Englanninkielinen alkuteos

Intermezzo

Copyright © 2024, Sally Rooney

All rights reserved

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-49580-2

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2024

Aber fühlst du nicht *jetzt* den Kummer?

(”Aber spielst du nicht *jetzt* Schach?”)

Mutta etkö tunne *nyt* murhetta?

(”Mutta etkö pelaa *nyt* shakkia?”)

Ludwig Wittgenstein,
Filosofisia tutkimuksia
(suom. Heikki Nyman)

ENSIMMÄINEN OSA

1

VÄHÄN EPÄREILUA KAVERIA kohtaan. Se hänen pukunsa hautajaisissa. Ja ne hammasraudat, nuoren ihmisen piinan hui-pentuma. Sellaisilla hetkillä omaa sosiaalista valovoimaa saattoi jopa harmitella. Toisaalta hän sai siitä tekosyy-n suunnata veljeen anovia katseita pakollisten kädenpuristusten lomassa. Voi häntä, pian kaksikymmentäkolme: iivana Julma. Hänen pukunsa oli itse asiassa aika uskomaton. Löysi sen ehkä jostakin paikallista saattokotia tukevasta pienestä kosteanhajuisesta käytettyjen vaatteiden kaupasta, maksoi käteisellä ja kiikutti pyörällä kotiin, rytyssä vanhassa muovipussissa. Niin se varmaan meni, sillä tavalla puku, kaikessa häikäisevässä rumuudessaan, loksah-taisi yhteen pikkuveljen, kymmenen vuotta nuoremman veljen, persoonallisuuden kanssa. Veljessä tavallaan jotain melkein tyylikästä. Tiettyä rehvakkuutta hänen ehdottomassa välinpitämättömyydessään aineellista maailmaa kohtaan. Älyä ja kau-neutta, heidän tätinsä sanoi kerran. Tarkoittaen heitä kahta. Vai sanoiko hän älykkö Ivan ja kaunis Peter. Kiitti, kai. Nyt Peter ylittää Watling Streetin ja lähestyy asuntoa, joka ei ole asunto, taloa, joka ei ole talo, yksitoista tai ehkä kaksitoista päivää hau-tajaisten jälkeen. Hän on palannut kaupunkiin. Ja töihin, vali-tettavasti. Tai ainakin hän on palannut Naomin luokse. Ja mitä tytöllä mahtaa olla yllään, kun tämä tulee avaamaan oven. Saa-vuttaessaan ulkoportaat hän liu'uttaa puhelimen taskusta käm-menelleen, viileälle näytölle syytty valo hänen naputtelevien

sormiensa alla. Täällä. Päivät ovat alkaneet lyhetä, ja Naomi käy varmaan taas luennoilla. Ei vastausta mutta Naomi lukee viestini, sitten seuraa ennalta arvattava tapahtumasarja, niin tutut ja nykyään myös epäsuorasti kiihottavat äänet, kun ulko-oven takana Naomi nousee vanhat kellarin portaat eteiseen. Klassinen ehdollistuminen: miten sen tajuamisessa kesti näin pitkään? Maalaisjärkeä. Eikä. Vaan arjen kokemusta. Muiston ja tunteen välistä suhdetta. Avautuva ovi.

Hei, Peter, hän sanoo.

Lyhyt, olkaimeton kašmirtoppi, ohut kultainen kaulaketju. Ja mustat, nilkoista kireät verkkarit. Ei kuminauhaa, hän inhoaa sellaisia. Paljaat jalat.

Saanko tulla sisään? Peter kysyy.

Portaat alas Naomin huoneeseen tapaamatta muita asukkaita. Koristevalot hehkuvat himmeinä neulanpistoina seinää vasten. Riisuu kengät, jättää ne ovelle. Petaamattomalla patjalla läppäri retkottaa auki. Tuoksahtaa hajuvedeltä, hieltä ja kannabikselta. Joiden kyllästävässä ilmassa kaikki pakkomielteemme kohtaavat. Verhot roikkuvat ikkunan edessä kuten aina.

Missä sinä olet ollut? Naomi kysyy.

Tuota, jotain tapahtui, valitettavasti.

Naomi katsoo häntä, sitten ei, pilkallisesti. Ai joku loppukesän lomamatka? hän kysyy.

Naomi kulta, hän sanoo ystävällisesti. Isäni kuoli.

Naomi kääntyy ällistyneenä ja sanoo: Sinun – sitten hän vaikeenee. Jestas, hän lisää. Ei hitto, Peter. Olen niin pahoillani.

Voisinko käydä istumaan?

He istuutuvat vierekkäin patjalle.

Voi jeesus, Naomi toteaa. Sitten: Oletko kunnossa?

Joo, kai.

Naomi katselee patjalle ristimiään jalkapohjia. Mustuneet liasta, joka ei koskaan vaikuta varsinaisesti lialta. Haluatko puhua siitä? hän kysyy.

En oikeastaan.

Miten veljesi voi?

Ai Ivan, Peter sanoo. Tiesitkö, että hän on suunnilleen sinun ikäisesi?

Joo, sinä kerroit jo. Sanoit, että haluat esitellä meidät. Onko hän kunnossa?

Peter ei pysty pidättelemään rakastavaa hymyään ja välttääkseen paljastamasta Naomille pidättelemätöntä rakastavaa hymyään hän suuntaa sen muka huvittuneena omaa ojennettua rannettaan kohti. No hän – ei minulla ole itse asiassa hajuakaan, miten hän voi. Mitä minä olenkaan kertonut hänestä?

Enpä tiedä, taisit kutsua häntä ”kummajaiseksi”, tai jotain.

Joo, hän on varsinainen outolintu. Ei yhtään sinun tyyppiäsi. Luulen että hän on vähän autistinen, vaikka niin ei varmaan saa enää sanoa.

Saa jos se pitää paikkansa.

No ei häntä ole diagnosoitu tai mitään. Mutta hän on shakkinero, joten. Peter käy selälleen makaamaan ja katselee kattoon. Voitaisiinko? hän kysyy. Minun pitää kohta lähteä.

Naomin suu muodostaa sanat hänet näkökenttensä ulkopuolella: Joo voidaan. Tauko. Peter sormeilee hänen verkkareidensa sisäsaumaa. Hän käy makaamaan Peterin viereen, hän on lämmin, hänen hengityksensä on lämmin, tuoksu kahvilta ja joltain muulta. Hänen rintansa ovat lämpimät pienen kašmirtopin alla. Topin, jonka Peter osti, tai sitten se oli samanlainen mutta eri värinen. ”Kyyhkynharmaa”. Ei vastustele kun Peter koskettaa hänen kosteaa kainaloaan sormenpäällään. Deodorantin lii-tuinen tuoksu peittää vain osittain hien suolaisen hajun. Tuskin koskaan ajellee muita kuin säärakarvojaan, polvista alaspäin.

Kerran Peter kertoi hänelle, että aikoinaan tytöt yliopistolla kävivät bikinivahauksessa. Se sai Naomin nauramaan. Hän kysyi, yrittikö Peter nolata hänet. En todellakaan, Peter sanoi. Mutta onhan se kiinnostava kehitys seksuaalikulttuurissa. Naomi

nauraa aina. Ne kelttiläisen tiikerin vuodet olivat varmaan viljejä, hän sanoi. Joka tapauksessa, sinä tykkäät siitä. Ja se pitää paikkansa, niin Peter tykkääkin. Naomin huolettomuudessa jotakin niin aistillista. Kylmät jalat. Jalkapohjat aina mustat koska hän kävelee ympäriinsä tässä läävässä, puolipukeissa kannabissätkä huulilla, ja puhuu puhelimesta kaiutin päällä. Nyt Naomi mutisee pehmeästi: Olen niin pahoillani. Peterin sormet kašmirin alla. Silmät painuvat kiinni. Kaikki niin raukeaa ja unenomaista. Naomin iho näkymättömissä Peterin käsien alla, sen untuvainen lähes samettinen pehmeys. Peter kysyy, mitä hän on puuhastellut sitten viime näkemän. Ei vastausta. Peterin silmät avautuvat jälleen ja kohtaavat Naomin katseen.

Kuule, Naomi aloittaa. Tuntuu tyhmältä puhua tästä. Mutta jotakin tapahtui muutama viikko sitten. Minun piti ostaa kirjoja, siis yliopistoa varten. Niin että tarvitsin rahaa. Ei se ollut sen kummempaa.

Peter nyökkää hitaasti. Ai, hän sanoo. Okei. Jos olisin tiennyt, olisin voinut auttaa sinua.

Joo, Naomi sanoo. No, et varsinaisesti vastannut viesteihini. Vääntää huulensa tukalaan hymyyn. Anteeksi, hän lisää. En tosiaan tiennyt, että isäsi kuoli.

Älä huoli, Peter sanoo. En tosiaan tiennyt, että tarvitsit rahaa.

He katsovat toisiaan vielä hetken, nolostuneina, äreinä, syyllisinä. Sitten Naomi kääntyy selälleen. Ei se haittaa, hän sanoo. Ei minun tarvinnut edes tehdä mitään, ne valokuvat oli ikivanhoja. Peter sulkee silmät, olo väsynyt ja raskas. Varmaan joku niistä tyypeistä, jotka kommentoivat kaikkia Naomin postauksia. Silmänsä peittävä apinaemoji. Tai joku sääliittävä naimisissa oleva mies, jonka ylimääräisestä luottokortista vaimolla ei ole aavistustakaan.

Onpa perseestä, Naomi sanoo. Siis että isäsi kuoli. Milloin hautajaiset pidettiin?

Viime viikolla. Kaksi viikkoa sitten.

Olivatko kaikki kaverisi siellä?

Peter vaikenee. Eivät kaikki, hän sanoo. Oltuaan taas hetken hiljaa hän lisää: Sylvia oli siellä. Ja muutama muu.

Et näköjään halunnut minua sinne.

Peter kääntyy katsomaan Naomin profilia. Täyteläiset huulet raollaan, poskipäässä pisamien sipaisu. Korvassa kimmeltää hopeanappi. Nuoruuden ja kauneuden kuva. Peter miettii myös, paljonko tyyppi mahtoi maksaa tälle. Niin kai, hän sanoo.

Naomi virnistää katsomatta häneen. Mitä sinä oikein kuviteltit, että minä tekisin? hän kysyy. Yrittäisin vietellä papin tai jotain? Olen kuule käynyt hautajaisissa ennenkin.

Ajattelin vain, että ihmiset varmaan kysyisivät, kuka sinä olet, Peter selittää. Ja mitä minä olisin vastannut, että me olemme kavereita?

No vaikka.

Ei kukaan varmaan uskoisi.

Kiitti paljon, Naomi tokaisee. Enkö näytä tarpeeksi hienostuneelta sinun kaveriksesi?

Et näytä tarpeeksi vanhalta.

Naomi virnistää, kieli nyt huulten välissä. Sinulla kuule viiraa päässä, hän sanoo.

Tiedän, mutta niin sinullakin.

Naomi venyttelee käsiään miettiväisenä ja taittaa ne sitten niskan taakse. Onko sinulla joku naisystävä? hän kysyy.

Hetkeen Peter ei vastaa mitään. Eihän Naomi edes vaikuta välittävän, ja miksi välittäisikään. Peter harkitsee vastaavansa: Oli minulla, ennen. Eikö nyt olisi hyvä hetki kertoa. Hautajaisista ja siitä, mitä tapahtui niiden jälkeen. Ei sillä, että mitään tapahtui. Vain tunne, muisto tunteesta, mikä ei todellisuudessa ollut mitään. Autossa hän yllättyi itsekkin mutistessaan typerästi: Älä jätä minua kahden Ivanin kanssa, ole kiltti. Siksi nainen jäi. Vain siksi. Yläkerrassa lapsuudenhuoneessa, hän sykki naista vasten kuin joku teini. Siunattu pimeä, jossa Peter ei voinut

katsoa häntä silmiin. Nainen nukkui Peterin vieressä, siinä kaikki. Ei mitään kerrottavaa. Aamulla hän oli jalkeilla ennen Peteriä. Alakerrassa Ivanin kanssa, he juttelivat hiljaa keittiössä; Peter kuuli heidät porrastasanteelta. Mitä sanottavaa heillä muka oli toisilleen? Eikö d5 ollutkin ratsulle kivan strateginen paikka? Kyllä nainen varmaan. Teki hänelle mieliksi. Unohda koko juttu.

Jos minulla olisi naisystävä, miksi minä viettäisin aikaa sinun kanssasi? Peter kysyy.

Naomi kääntyy Peterin puoleen ja koskettaa sormenpääl-
lään ohutta kultaista kaulaketjuaan. Koska sinulla viiraa päässä, muistatko? hän sanoo. Kyllä Peter muistaa, todellakin, ja hän koskettaa kädellään Naomin pieniä kasvoja, lepuuttaa kämmen-
tään tämän leualla. Pilkkaako Naomikin häntä. Kyllä, totta kai, mutta ehkä kyse on muustakin. Kesällä Peter toi samppanjaa Naomin syntymäpäiväjuhliin ja Naomi joi pullonsuusta huu-
let punattuina. Keittiössä Naomin kaveri Janine sanoi Peterille minä luulen, että Naomi tykkää sinusta. Peter tietää, että Naomi on erilainen kuin muut. Hänessä on jotakin haastavaa, johon Peter mieltäytyi heti ensitapaamisella. Baarissa pikkuisessa hopei-
sessa mekossaan, hiukset laskeutuivat melkein vyötärölle, nenä-
koru kiilui punaisena lamppujen alla. Naomin kaverit näyttivät Peterille nettisivun teeskennellen haluavansa vain tietää, oliko se laillista. Painukaa helvettiin, Naomi sanoi. Älkää kertoko hänelle siitä. Sitten hän katsahti Peteriin: elämellistä viisautta. Katse oli tarkoitettu vain Peterille. Erilainen kuin muut. Kaikki ne miehet, jotka lähettävät hänelle häiriintyneitä seksuaalisesti väkivaltaisia uhkauksia netissä, tyhmä huora, tapan sinut, leik-
kaan kurkkusi auki. Naomi selaa saamiaan viestejä peukalol-
laan, nauraa. Niin totaalisen noloa, voitko kuvitella. Naomi on pelon yläpuolella. Peter uskoo, että jos niin todella kävisi, Naomi kuolisi nauraen. Oli tyhmää jättää vastaamatta hänen viestei-
hinsä. Jotkin niistä olivat sitä paitsi tosi kivoja. Peterin moka. Hän miettii, kuinka kipeästi tyttö tarvitsee rahaa, ja sitten hän

tuntee – mitä? Häpeää tai jotain. Kuten aina. Naomi makaa vatsallaan kasvot käsien päällä. Tuttu koreografia, he ovat harjoitelleet sitä yhdessä ja muiden kanssa. Mitä huulia missä ja miksi. Ei ole ketään muuta, Peter voisi sanoa. Joku, mutta ei kuitenkaan. Olen pahoillani. Rakastan sinua. Häntä. Molempia. Älä huoli. Älä sano sitä. Ei herran tähden. Herra käskee meitä kaikkia rakastamaan toisiamme.

/

Kello jo yhdeksän kun hän lähtee. Neljää yli. Vähän pilvessä koska he polttivat jälkeensä. Naputtelee valkoiseen ruutuun: Noin 20 min myöhässä, sori. Viileä pimeys kerääntyy valoisian ruudun ympärille. Yläpuolella puut heiluttavat äänettömiä oksiaan, raitiovaunu kiittää ohi, ikkunoissa kasvoja. Lukitsee puhelimen ja työntää taskuun. James's Street illalla. Täytyy kävellä nopeasti kuroakseen aikaa umpeen. Mutta eikö olekin miellyttävää kävellä pitkin vapain harppauksin hiljaisella kadulla Dublinin kirpeässä syyskuun illassa. Parhaassa iässä. Hänen velvollisuutensa on nyt tarttua tällaisiin katoaviin nautintoihin. Sitä saattaa kuolla millä hetkellä hyvänsä. Joka päivä joku. Eikä mies ollut edes vanha, kuten kaikki sanoivat, kuumakymmenenviiden, ei sen enempää. Peter itsekin jo puolivälissä, kolmekymmentäkaksi ja kuusi kuukautta. Siispä tavallaan jo keski-ikäinen. Pelottavaa, miten nopeasti kaikki hiipuu. Ei, hän sanoisi tästä lähtien, isäni on jo nukkunut pois, valitettavasti. Ihmiset tulevat olemaan pahoillaan, tietenkin, mutta eivät järkyttyneitä. Ivanille tämä on eri juttu. Hänhän on lähestulkoon orpo, sillä heidän äitiään ei lasketa. Miksi he ylipäänsä hankkivat lapsia herran tähden. Hautajaisissa äiti mutisi Peterille: Katso noita hänen vaatteitaan. Ja vaikka Ivan näytti tosiaan naurettavalta ja vaikka Peter oli itse vain hetkeä aiemmin ajatellut, miten naurettavalta Ivan näytti, hän vastasi: No, ehkä

hänellä on ollut tällä viikolla muutakin kuin ulkonäkö mielessä. Christine katsahti Peteriin. Christinen tyylikäs jakkupuku, tummansinistä merinoa. Sinun tyyliässä ei ole mitään vikaa, nainen sanoi. Sellainen Christine aina on. Peter vältteli hänen katsettaan, seurasi miten Ivan maleksi surkean yksinäisenä voileipätarjoilun äärellä. Kiitti, Peter vastasi. Nyt ohi Irlannin pankin kohti Thomas Streetiä, ja Sylvian vastaus värisee hänen taskussaan, lantiota vasten. Ennen hänellä oli erityinen merkkiääni Sylvian viesteille. Vanhoina aikoina. Se laulu, Dublinersien klassikko *Dublin in the rare*, jne. Enää hän ei muista, miltä se kuulosti. Minkä merkkinen tai mallinen puhelin oli, miltä sen paino tuntui hänen kädessään. Varmaan niin vanhanaikainen ettei sellaisia enää edes valmisteta. Jos hän saisi kuulla sen soittoäänen vielä kerran, hän ajattelee. Tuntee, ettei hänen elämänsä ole unohtunut vaan se on tallella, ympäröi hänet, verhoutuu yhä suojelevasti hänen ympärilleen. Aikaisten aamujen bussimatkat yliopistojen välisiin väittelykilpailuihin. Viime hetken valmistautuminen käytävällä ennen loppukilpailuja yleisön odottaessa jo paikoillaan. Ennätyksen rikkojat. Tietysti heitä molempia halveksittiin. Rakastuneita toisiinsa ja itseensä. Nyt lukitulla näytöllä: Ei haittaa. Oletko jo syönyt? Järkevä nainen. Yllään tietenkin hyvät tukevat kengät ja se hänen lämmin tweedtakkinsa. En vielä. Hän huolehtii Peteristä, siinä kaikki. Kaksikymmentä minuuttia myöhässä ja hän haluaa tietää, onko Peter syönyt. Kaksikymmentäviisi minuuttia. Eikä Sylvia ole tyhmä, ei yhtään. Joskus Peter uskoo, että Sylvian kauhea kärsimys on kohottanut hänet kaikkien pikkuturhautumisten ja mitättömien hankaluuksien yläpuolelle. Puoli tuntia myöhässä, mitä sitten. Ei kai sillä ole paljonkaan väliä sellaiselle, joka ravaa sairaalassa joka toinen viikko kanyyli kyynärtaipeessa. Kuulee lääkäreiden keskustelevan verhon takana. Naispuolinen potilas kolmekymmentäkaksi vuotta. On kärsinyt ärsykeitä vastaanottamattomasta kivusta, joka seurausta traumaattisesta

tapaturmasta. Liikenneonnettomuus. Ei lapsia. Yksin asustaa, harva tietää saa. Peter itse kuolisi mieluummin kuin jatkaisi siihen malliin. Ei mitään hössötystä, pistäisi vain lopun kaikelle. Varmasti Sylvia tietää, että toiset ajattelevat niin. Tietää ehkä, että Peterkin ajattelee. Toisaalta sitä sanotaan, että kaikkeen tottuu. Vanha nautintojen täyteinen elämä lopullisesti ohi: se pitää hyväksyä tai sitten huijata itseään, mikä on loppupeleissä samaa. Halu elää niin paljon vahvempi kuin kukaan osaa kuvitella. Eräänlainen kuolema, siis se mitä tapahtui. Eräänlainen kuolema, josta sitä selviytyy kohteliaisuudesta, kunnioituksesta toisia kohtaan, epäitsekästä rakkaudesta. Jeesuskin selviytyi omasta kuolemastaan. Ja häntä kunnioitettiin ja ylistettiin.

Nyt ohi taideyliopiston, opiskelijat hyöriivät paikalla farkkuktakeissaan, kumisaappaissaan, revenneissä sukkahousuissaan. Muodottomia teinikasvoja liihottelemassa kalpeina katulamppujen alla. Elämän ulko-ovella. Hän tietää heidän katsovan. Älyä ja kauneutta. Huvittuneena hän kävelee heidän ohitse. Yksi pää kääntyy seuratakseen. No, niin sitä pitää, ihminen elää vain kerran. Peter saattaa olla jo elämänsä puolivälissä. Sallii itsensä vilkaista hymyillen selkensä taakse. Ei edes sievä mutta mikäs siinä, ja tyttökin hymyilee, vinosti. Ainakin puoli tuntia myöhässä. Naomi olisi suunniltaan. Voi taivas, miehet ovat ällöttäviä. Tyttö näytti joltain kuusitoistavuotiaalta. Ai, onko hymyileminen nykyään laitonta? Lapsille hymyileminen on. Peter tosiaan hymyilee lapsille. Ja vanhuksille. Haluaa jakaa sydämellisyyttä koko maailmalle. Hymyilee joskus jopa miehille. Eri tavalla. Etpäs. Kyllä Peter hymyilee, jos siihen on jokin syy. Esimerkiksi jos ei kuule kunnolla, mitä toinen sanoi, tai jos kävelee vahingossa jonkun eteen. Hymyilee, kyllä. Kilpailijoilleen ja vihollisilleen. Sinä vihaat miehiä enemmän kuin minä, Naomi sanoo. Mikä pitää tietenkin paikkansa, menehän Naomi sänkyyn heidän kanssaan vapaasta tahdostaan. Peter menee sänkyyn vain ihmisten kanssa, joista pitää. Suurimmasta osasta naisia on kaiken

kaikkiaan helppo pitää. Miehet sen sijaan, kuten kaikki tietävät, inhottavia. Eivät kaikki: ei hänen isänsä, ei sillä tavalla. Entä Ivan? Erityinen tapaus. Ennen Peter oli pitänyt Ivania sellaisena sukupuolettomana olentona, joista kirjoitetaan juttuja. Jonkinlaisena purkissa kelluvana amebamöykkynä. Sitten Peter toi tyttöystävänsä kotiin illalliselle ja näki Ivanin tuijottavan. Tuota, veljesi taitaa olla vähän kömpelö? Joo, anteeksi. Hän taisi pitää sinusta. Myöhemmin Ivan tietenkin meni yliopistoon, ystävyystyi tyttöjen kanssa. Silti hänen ystävänsä ovat – no, ihan sama. Ei kun kerro. Millaisia he ovat? Rumia? Ei, he näyttävät itse asiassa ihan tavallisilta. Jotkut ovat aika viehättäviä mitä kasvojen symmetriaan tulee. Tyyli tajun puutetta, siinä kaikki. Naomi olisi pöyristynyt. Vieläpä snobi kaiken lisäksi. Vai onko se snobismia? Ei mitä rahaan tulee, ei sillä ole mitään tekemistä rahan kanssa. Mustat, nilkoista kireät verkkarit, ei kuminauhaa, hän inhoaa sellaisia. Kuten myös kaikkea polvipituista. Erittäin valikoiva. Ivanin ystävät eivät ole rumia, eivät yhtään, mutta heidän pukeutumistyyliinsä. Rikollista. Ja heidän ilmaisutapansa, eleensä. Ehkä se on snobismia, omalla tavallaan. Erittäin älykkäitä nuoria naisia, tietenkin. Matemaatikkoja ja shakinpelaajia. Eivät lainkaan kiinnostuneita Peteristä, ja tunne on molemminpuolinen. Jotkut ehkä jopa rakastuneita hänen veljeensä. Se saa hänet hymyilemään itsekseen. Eikä tunne vaikuttanut koskaan molemminpuoliselta, mutta mistä hän voisi tietää. Hänhän huomasi Ivanin katselevan viehättävää Giuliaa silloin kerran. Vihreä silkkipaita, jonka kolme ylintä nappia olivat auki. Helmiäistä. Valkoiset hampaat naurussa, äänekäs terve roomalainen nauru. Nyt ohi Christ Church -katedraalin, iltaisin valaistu, harmaankeltaiseksi valkaistut kiviseinät. Lähettää hänelle viestin: Kohta siellä. En ole syönyt, entä sinä? Niin, entä hän. Sylvia. Täysin Peterin ulottumattomissa. Ei oikeastaan erityisen hyvännäköinen, ei ole koskaan ollut. Saa muiden kauneuden vaikuttamaan liialliselta. Hänen pienet, vaatimattomat kasvonsa. Pukeutuu

tietysti juuri oikealla tavalla. Auttaa Peteriä joskus keksimään lahjaideoita Naomille – korkeakauluksisia neuleita, värikkäitä silkkiä hartiahuiveja, nilkkapituinen sadetakki. Ja vasta jälkikäteen Peter tajuaa, miten epäsovivia ne ovat: nätti tyttö yllään hienon vanhan naisen vaatteet. Tyylyttömät, siveät. Sylvia ei ikimaa-ilmassa. Keväällä Peter kävi hänen luennollaan. Hoikka nainen salin etuosassa puhumassa 1700-luvun proosan lajeista. Kaikki silmäparit liimautuneina häneen. Ääni hyvin selkeä ja matala. Kontra-altto. Kaikki istuivat hiiskumatta. Hänen lopetettuaan he puhkesivat aplodeihin, heitä oli mitä, kaksisataa, yli, ja Sylvia hymyili ja nyökkäili, oli kai tottunut sellaiseen. Puhdasta karismaa. Peterin teki mieli sanoa: Minä tunnen hänet. Exäni. Miten noloa. Hänen mielipiteensä eroottisesta fiktiosta ovat aika kiinnostavia, sinun pitäisi yrittää saada hänet sänkyyn. Mutta ei voi enää. Sylvia ei voi. Liikaa kipua. Taas värinää. Sylvia on saanut pöydän italialaisessa ravintolassa Temple Barissa, sijainti jaettu, miltä kuulostaa? Naputtelee vastauksen: Nähdään 5 min päästä. Lord Edward Street illalla, kävelee kohti yliopiston porttia. Vanhojen romanssien, humalaisten hurvittelujen kulissit. Neljältä aamulla oksentamassa Mercantile-hotellin ulkopuolella, muistatko. Apurahajuhlat. Nuoria silloin. Sekoittaa muiston haluun. Muistojen tummat polut. Nuoruuden hautausmaa.

/

Laskua odotellessaan he jatkavat keskustelua. Peter syö hajamielisesti viimeisen siivun pehmeää, öljyistä focacciaa. Ei ollut tajunnut miten nälkäinen oli kunnes. Ja sitten raskaat verhot, jäävesi, kynttilänvalo, ne kaikki kasvattavat ruokahalua. Siinä se taas on: klassinen ehdollistuminen. Vastapäätä Sylvia juo vesilasistaan. Valkoisen kaulan heikko lihasliike hänen nielaistessaan ja sitten, hänen laskettuaan lasin takaisin pöydälle: Mitä aiot tehdä koiran kanssa?

Jestas, Peter vastaa. En tiedä. Christine huolehtii siitä – en muista enää, perjantaihin saakka, niin hän taisi sanoa? Tai ehkä maanantaihin. Meidän pitää keksiä jotain.

Tarjoilija palaa laskun kanssa, ja Peter ottaa kortin lompakostaan, vaatii saada maksaa ja näppäilee PIN-koodinsa. Nyt kun hän on syönyt, hänen olonsa on parempi, rennompi. Tajuua viimein, miten väsynyt on. Sylvian läsnäolo: rauhoittaa hermot. Ja saa aikaan muitakin tunteita, hän pistää sen merkille heidän odottaessaan ravintolan hämärässä lämmössä, että heidän takkinsa tuodaan. Ennen hän uskoi, että elämän pitää johtaa johonkin, että kaikki ratkaisemattomat konfliktit ja kysymykset johtavat kohti eräänlaista valtavaa huipennusta. Vastaavat uskomukset, joita hän ei outoa kyllä ole sen kummemmin pohjittanut, muodostavat hänen elämänsä, hänen persoonallisuutensa, perustuksen. Järjenvastainen uskomus merkitykseen. Siinä mielessä kaikki hyvin, kysymys konstituenteista nousee esiin, ja niin edelleen. Ei pystyisi lähtemään aamuisin töihin jos ei uskoisi että jokin merkitsee jotakin merkitsee jotakin muuta. Mutta mihin se kaikki johtaa. Loppuun ilman loppua. Peter seuraa vierestä, miten ravintolan työntekijä auttaa takin Sylvian ylle. Olo rauhallisempi kuin aiemmin. Virittynyt hiljaisempien tunteiden tasolle. Missä olosuhteissa elämä oikein on siedettävää? Sylvian pitäisi tietää. Kysy häneltä. Älä kysy.

On satanut, kadut ovat märkiä ja ne heijastavat pirstaleina kaikista suunnista tulevien ajovalojen, liikennevalojen, näyteikkunoiden pirstoutuneen valon. Vastapäisen rakennuksen edessä hapertuvia tyhjiä hylättyjä pitsalaatikoita. Saatan sinut kotiin. Sylvia sitoo kaulaliinaansa. Kiitos. Hän tarttuu Peteriä käsivarresta. Hänen siro pieni kätensä lähes painoton. Sormet Peterin takin laskoksissa. Tapasitko tänään Naomin? Miten hän voi? Hyvin, joo. Taas kohti Dame Streetiä. Sinä tykkäät hänestä. Niin tykkään, tosi paljon. Peterin tekee ja samalla ei tee mieli kertoa Sylvialle tapahtuneesta, siitä että Naomi, jne. Nettisivut

jne. Miksi Peter kertoisi? Todistaakseen että se on ookoo: naiselle, toisille ihmisille, hänelle itselleen, ei siinä mitään sen kummempaa. Parisuhteet tänä päivänä. Tai päinvastoin puijatakseen Sylvialta myötätuntoa. Seksuaalisessa nöyryytyksessä ehkä jotain hieman kiihottavaa. Taas Sylvia kysyy Naomin asumistilanteesta. Rakennuksen omistajat saivat oikeuden määräyksen ennen pandemiaa, ja sen nojalla edellisiä vuokralaisia kehoitettiin poistumaan kiinteistöstä. He olivat joka tapauksessa muuttamassa pois, kukaan heistä ei asu siellä enää. Ei päätös voi laillisesti koskea nykyisiä asukkaita, Sylvia on samaa mieltä, ja kuitenkin. Mikä heitä estää. Aina mahdollista. Riittää että poliisi vilkaisee papereita, tarkistaa osoitteen ja komentaa joukkonsa sisään. Sietämätöntä ajatella. Jos yrittää todistaa oikeuden määräyksen ja lailliset kirjeet jne. pätemättömiksi, sitä vain antaa heille entistä suuremman syyn hankkia uuden. Ja siinä tapauksessa ollaan todella kusessa. Koska asukkaat ovat siellä tosiasiaa laittomasti, ei sitä käy kiistäminen. Parempi pysyä hiljaa ja toivoa, että omistajat unohtavat. Joka tapauksessa heillä on varmasti lukemattomia kiinteistöjä tyhjillään, ovat varmaan menneet sekaisin laskuissa, verta imevät parasiitit. Keskustelu, jonka hän ja Sylvia ovat käyneet monta kertaa, ja taas he ovat, kuten aina, ad idem. Ja tästä asiasta he olisivat joka tapauksessa samaa mieltä, puhtaasti ideologisesta näkökulmasta, ovathan he molemmat täyttä jäsenmaksua maksavia jäseniä samassa vuokralaisten liitossa, ja itse asiassa Sylvia toimii liiton yhden työryhmän puheenjohtajana. Se tosiseikka, että Peter on ollut viimeiset kahdeksan kuukautta seksuaalisessa ja peitetyn taloudellisessa suhteessa ihmisen kanssa, joka on osallisena tässä laittomassa asumistilanteessa, on oikeusfilosofisesta ja yhteiskuntapoliittisesta näkökulmasta katsottuna täysin mitätön. Ei koskaan ker-tonut työstä esimerkiksi isälleen, edes silloin, kun tämä kysyi asiasta. Ei minulla ole tällä hetkellä ketään, hän vastasi. Ajatus siitä, että he tapaisivat: sietämätön. Ei. Olisi voinut kertoa, että

hänellä on joku: ei mitään vakavaa, vain yksi nainen, jota hän tapailee. Mitä sillä olisi ollut väliä? Ei itse asiassa yhtään mitään. Miksi sitten ajatella koko asiaa? Miksi hän katuu niin kovasti, kenen puolesta? Isänsä, hänen itsensä? Hyödyttöntä. Jopa sen ajatteleminen masentavaa. Varmaan ylipäänsä masentunut. Ajatukset heliseviä ja äänekkäitä melkein aina ja sitten kun hiljaista pelottavan onneton. Ehkä henkisesti ei ihan kunnossa. Ehkä ei koskaan ollutkaan. Pieni painoton kämmen hänen käsivarrelaan.

En oppinut koskaan todella tuntemaan häntä, Peter sanoo. Anteeksi, tuli vain mieleen. Siinä on jotain surullista.

Sylvia vilkaisee. Enempää sanoja ei tarvita. Verhoutuneena hänen syvään ymmärrykseensä. Tiedän, mitä tarkoitat, hän toteaa. Mutta kyllä sinä tunsit hänet. Sylvia ottaa laukustaan pienen muovin käärityn suorakaiteen muotoisen paketin. Nenäliinapakkaus. Ei voi olla totta, itkeekö Peter? George Streetillä? Kuka tahansa voisi nähdä hänet. Ja varmaan näkeekin. Miten menee, Peter, teet yhä asianajajan hommia vai mitä, näin nimesi lehdessä vähän aikaa sitten, hyvä suoritus. Hiljaa hymyillen hän ottaa vastaan suorakulmaisen valkoisen nenäliinan, pyyhkii kasvonsa, sanoo vain: Hmm. Sylvia kävelee hänen vieressään samaan tahtiin kuin hän, aina. Hän rakasti sinua, Sylvia sanoo. Ei hän tiennyt minusta yhtikäs mitään. Me olimme allergisia toisillemme. Emme oikeasti keskustelleet kertaakaan. Taittelee nenäliinan ja pistää sen taskuun. Äh, sinä otat keskustelemisen liian vakavasti, nainen sanoo. Ei elämä kuule ole pelkkää juttelua. Peter katsoo Sylviaa tämän laskiessa kätensä taas hänen käsivarrelleen. Aika arvoituksellinen kommentti, mitä sinä oikein tarkoitat? Sylvia nauraa. Nauraessa nätimpi. Mutta mitä hän tarkoittaa: ettei elämä ole pelkkää juttelua? Rakkauden koruttomia ja yksinkertaisia huoneita kenties. Keskiviikkoiltaisin he ottivat koulupukunsa kuivausrummusta, Ivanin pienen viininpunaisen verryttelypuvun ja Peterin puseron ja housut,

kuumat ja sähköstä rätisevät. Ja aamuisin maito lämpeni liedellä. Nyt Sylvian rinnalla Stephen Streetillä hän hengittää autojen pakokaasun aromia ja illan pimeää ilmaa. Omalla tavallaan lohdullista. Kuten kaikki Sylvian läheisyydessä. Mutta miksi. Hän tietää miksi eikä kuitenkaan tiedä, ei halua tietää tietääkö vai ei. Ehkä kauan kestäneen kumppanuuden mukavuutta. Avaa hänelle hiljaisuutta ja tilaa vihdoin tuntea syvän väsymyksen, masentuneisuuden. Ehkä olisi kannattanut jäädä Naomin luokse, pelata pilvessä *Call of Duty*a tämän kämppekavereiden kanssa, lääkittä itsensä uneen. Kun hän tällä tavalla hyväksyy lohdutuksen, hänen on myös hyväksyttävä tarvitsevansa sitä. Koska hänen isänsä, jonka kanssa hän ei ollut koskaan ollut erityisen läheinen, kuoli kuusikymppisenä viiden vuoden syöpähoitojen jälkeen. Tapahtuma, jonka hän ensin oletti tapahtuvan mutta joka pitkittyi niin että hän alkoi epäillä sen koskaan tapahtuvan, kunnes se tapahtui. Peter jotenkin anteeksiantamattoman valmistautumaton ennakoituun tapahtumaan. Yhtäkkiä perheen pää, vaikka samalla perhe oli lakannut olemasta.

He kävelevät yhdessä puiston viertä, portit kiinni, kellastuvat lehdet. Syksyisessä kauneudessaan. Keskustelevat opiskeli-joista. Sylvian luennoista. Seminaareista, joita Peter pitää saadaakseen vuokran maksettua. Hän kysyy, mitä Sylvian ystävälle Emilylle kuuluu, ja Sylvia antaa hymyillen saman vastauksen kuin aina, hallinnollista hässäkkää töissä, eikä Emily ole onnistunut löytämään uutta alivuokra-asuntoa. Emily, vähän hajamielinen akateemikko, jolla tuntuu olevan aina nuha, aivastelee aina nenäliinaan ja puhuu Karl Marxista. Heidän nuoruudenystävänsä, vanhat ajat ja väittelyt, ei sillä että Emily olisi menestynyt niissä kovin hyvin, eksyi toivottomasti aiheen ulkopuolelle ja torjui vastapuolen kaikki korjaukset ja kysymykset. Vietti paljon aikaa heidän luonaan, Peterin ja Sylvian, nukkui jopa sohvalla niihin aikoihin kun Peter, kun he. Illat, joina he kolme valvoivat yhdessä juoden teetä, kiistellen ei mistään, nauraen hys-

teerisesti. Sylvia aina tyyni ja hillitty, Emily täysi fiasko. Sylvia kertoo hänen asuvan toistaiseksi Maxin kämpässä, vanhan kunnon Maxin. Hän näkee Maxia yhä silloin tällöin Sylvian luona. Maxkin oli täysin hyödytön väittelyissä. Liian kiltti, ei tarpeeksi häikäilemätön, ymmärsi aina molemmat näkökulmat. Hauska hän kyllä oli. Kuten kaikki Sylvian ystävät. Kevyesti, Sylvia suhtautuu elämään kevyesti mutta rakastaen. Oletko jutellut veljesi kanssa? Sylvia kysyy. Äh, no jaa, Peter vastaa. Ei elämä kuule ole pelkkää juttelua. Sylvia tuuppaa häntä kyynärpäälleen. Hänen läheisyytensä tuntuu hyvältä. Ivan on ihan yksin, Sylvia toteaa. Emmekö me kaikki ole? Kieltämättä Ivan vaikuttaa yksinäisemmältä kuin suurin osa ihmisistä. Ja melkein sie-lultaan yksinäiseltä, ehkä parempi jättää asia niin. Mistä te kaksi oikein juttelitte silloin keittiössä? Peter kysyy. Ai, Sylvia sanoo. Ivan kertoi minulle – siis tarkoitatko aamiaisella? Hän kertoi minulle jostakin shakkitapahtumasta, joka hänellä on Leitrimissä ensi viikonloppuna. Kuulitko sinä siitä? En. Jonkinlainen yleisötapahtuma, jonka jälkeen hän pitää työpajan. Hän meinasi perua sen, kun nyt on niin paljon meneillään. Mutta sitten hän päätti kuitenkin mennä. Ohi Huguenot'n hautausmaan porttien. Siis miksi Ivan meinasi perua sen? Sylvia katsoo häntä. Koska – no, kyllä sinä tiedät. Koska hänen isänsä kuoli juuri. Säpsähtää, rypistää otsaansa, hänen on kuuma ja häntä väsyttää. Paidan tuotelappu hankaa niskaa. Baggot Street valaistu ja täynnä ihmisiä, liikaa ihmisiä, häikäisevät valot, liikaa kaikkea. Mahtaako hän olla surullinen? Peter kysyy. Sylvia katsoo häntä yhä, ja hän yrittää idioottimaisesti hymyillä. Tai siis tietysti on, Peter lisää. Kyllä hän taitaa olla surullinen, Sylvia toteaa. Ja hän taitaa olla myös yksinäinen. Niin. Joo. Varmasti. Lähemmäs ja lähemmäs Sylvian asuntoa, päätepidettä, ja miten yksinäinen Peter sitten onkaan tai ei ole. Miksi herran tähden kaikki on yhtäkkiä niin äänekästä. Sylvia, hän sanoo. Ei, parempi odottaa, kunnes on hiljaisempaa. Niin? Melkein perillä joka tapauksessa ja ehkä se

kuulostaa huolettomammalta ovella. Kuin hän olisi vain väsynyt kävelemiseen. Sopsisiko sinulle – tuota, voisinko nukkua sohvalasi? En minä – ei ei, jestas, älä vain sano niin: En koske sinuun. Älä sano. Olen vain vähän – Sylvian käsi hellä ja lempeä hänen käsivarrellaan, joka ei liiku, odottaa, odottaa. Kaikki hiljaisuus ja liikkumattomuus kerääntyneet naisen armeliaaseen kosketukseen. Totta kai, hän sanoo. Sopii hyvin. Älä sano sitä. Olen rakastunut häneen. Sinuun, jos vain. Niinkö luulet? Onko elämä näissä olosuhteissa siedettävää. Hän odottaa Sylvian avatessa oven. Sylvia ymmärtää ja tietää kaiken. Olisi kiva, jos ottaisit Ivaniin yhteyttä, Sylvia sanoo. Voisit lähettää hänelle viestin. Millä kielellä. 1. e4. Joo, Peter vastaa. Olet oikeassa. Minä kirjoitan hänelle. Ihan totta.

2

IVAN SEISOO YKSIKSEEN nurkassa shakkikerhon miesten siirrellessä tuoleja ja pöytiä. Miehet sanovat toisilleen sellaisia asioita kuin Hei Tom, peruuta vähän. Varo. Vain Ivan seisoo, hänen tekisi mieli istua mutta hän ei ole varma, mitä tuoleja vielä siirretään ja mitkä ovat jo oikeilla paikoillaan. Epävarmuus johtuu tavasta, jolla miehet siirtävät huonekaluja ja joka ei Ivanin mielestä vastaa mitään tiettyä menetelmää. Pikkuhiljaa tuttu muodostelma alkaa käyvä ilmi – keskellä huonetta kymmenen pöytää U-kirjaimen muodossa ja kymmenen tuolia muodostelman ulkoreunalla ja tuolien takana yleisön istumapaikat – mutta se tapa, jolla miehet saavat tuon muodostelman aikaan, tuntuu umpimähkäseltä. Seisoessaan yksin nurkassa Ivan pohtii vähän hajamielisesti tehokkainta tapaa järjestellä satunnainen määrä pöytiä ja tuoleja vaikkapa edellä mainittuun U-kirjaimen muotoon, jne. Ivan on ennenkin, seisoessaan jonkin samankaltaisen tilan nurkassa katsomassa miten ihmiset siirtelevät samankaltaisia huonekaluja, ajatellut sitä: kaikkia niitä lähestymistapoja, joita voisi käyttää kirjoittaessa ohjelmointikoodia prosessin tehokkuuden maksimoimiseksi. Näiden miesten tehokkuus jäisi kauas sellaisen koodin suosituksista, Ivan ajattelee, tosi kauas.

Hänen pohtiessaan ovi avautuu – ei kunnantalon pääovi vaan pienempi ovi, jonkinlainen hätäuloskäynti – ja sisään astuu nainen. Hän pitelee avainlippua. Toiset miehet hädin tuskin huomioivat häntä: he vain vilkaisevat nopeasti naisen suuntaan.

Kukaan ei sano hänelle mitään. Kyseessä on varmaan tilanne, jonka toiset tajuavat heti, he selvittivät yhdellä vilkaisulla kuka nainen on ja miksi hän on täällä. Nainen sattuu olemaan silmiinpistävä vierahtava, mikä tekee hänen läsnäolostaan huoneessa tällä nimenomaisella hetkellä entistä arvoituksellisemman. Hänen vartalonsa on kaunis ja hänen kasvojensa profiili näyttää nätiltä. Hetken kuluttua Ivan panee merkille, että vaikka toiset miehet eivät varsinaisesti huomioineet naisen saapumista, he vaikuttavat kuitenkin käyttäytyvän eri tavalla hänen läsnä ollessaan, he nostavat pöytiä käsivarret ja olkapäät uudenlaista ponnistelua huokuen, kuin pöydät olisivat käyneet painavamiksi naisen astuttua sisään. Ivan tajuaa miesten rehentelevän naisen edessä: hän on jopa huomaavinaan naisen hymyilevän itseksensä, ehkä nainen on tajunnut saman tai ehkä hän hymyilee koska miehet eivät ole huomaavinaan häntä. Yhtäkkiä, ehkä nähtyään Ivanin katselevan, hän vastaa tämän katseeseen ja hänen ilmeensä on ystävällinen ja helpottunut. Avaimet kädessä hän suuntaa kohti nurkkaa, jossa Ivan seisoo.

No hei, hän sanoo. Minä olen Margaret, olen täällä töissä. Anteeksi, mutta tiedätkö sinä, onko pikkumies vielä tullut? Siis se shakin ihmelapsi. Meidän on kai tarkoitus pitää häntä silmällä. Ivan katsoo Margaretia. Hän puhui hymyillen, huvittuneella ja melkein pahoittelevalla äänellä, kuin vitsaillakseen Ivanin kanssa. Margaret näyttää vähän Ivania vanhemmalta mutta ei paljon: hän on ehkä kolmikymppinen. Ai, Ivan sanoo. Tarkoitatko Ivan Koubekia?

Margaret katsoo häntä odottavasti. Häntä juuri. Onko hän täällä?

Joo, tässä ollaan.

Nyt Margaret purskahtaa nolostuneeseen nauruun, kohottaa käden rinnalleen, kilistelee avainnippua. Eikä, hän sanoo. Olen niin pahoillani. Tässä on sattunut joku väärinkäsitys. Minä ajattelin – en tiedä miksi. Että olet jotain kaksitoista.

No, olin minä joskus, Ivan sanoo.

Margaret nauraa taas, ja hänen naurunsa vaikuttaa aidolta ja siitä tulee Ivanille niin hyvä olo, että häntäkin hymyilyttää. Ai, no sehän selittää kaiken, Margaret sanoo. Mutta ihan totta, olenpa minä hölmö. Anteeksi. Löysitkö tänne helposti?

Ivan katsoo häntä hetken ja sitten, kuin olisi vasta nyt kuullut kysymyksen, vastaa nopeasti: Joo, ihan helposti. Tulin bussilla.

Yhä lempeästi hymyillen nainen sanoo: Ja minä ymmärsin, että saatat tarvita kyydin majapaikkaasi tämän jälkeen, vai mitä?

Taas Ivan pysyy hetken hiljaa. Nainen katsoo yhä häntä silmissään ystävällinen ja kannustava katse. Olisi ehdottomasti kahjoa vetää liikaa johtopäätöksiä Margaretin ystävällisyydestä, koska hänhän on töissä juuri nyt, hänelle maksetaan siitä, että hän seisoo tässä juttelemassa Ivanin kanssa. Toisaalta Ivan muistaa olevansa itsekkin tavallaan töissä, hänellekin maksetaan siitä, että hän seisoo tässä juttelemassa Margaretin kanssa, vaikka se ei olekaan ihan sama asia. Joo, hän vastaa. En ole ihan varma, missä se on, siis se majapaikka. Voin tietysti mennä myös tak-silla.

Nainen työntää avaimet hameensa taskuun. Eikä, hän sanoo. Kyllä me huolehditaan sinusta, ei hätää.

Shakkikerhon kapteeni tulee vihdoinkin esittäytymään. Hänen nimensä on Ollie, hän on se, joka oli Ivania vastassa bussiasemalla. Margaret esittäytyy taas, ja sitten Ollie kohottaa kätensä Ivanin suuntaan ja sanoo: Ja tässä on vieraamme, Ivan Koubek. Margaret ja Ivan vilkaisevat toisiaan, vain pikainen huvittunut vilkaisu, ja sitten Margaret vastaa: Joo, tiedän. Ollie alkaa kertoa Margaretille tilaisuudesta, monelta se alkaa ja päättyy ja mitä saleja he käyttäisivät aamun työpajassa. Ivan seuraa heidän keskusteluaan ääneti. Hän on täällä töissä, siis tämä nainen nimeltä Margaret, täällä taidekeskuksessa: se selittää hänen hieman taiteellisen tyyhinsä. Hänellä on yllään valkoinen pusero ja muhkea hame, jossa on erivärisiä kuvioita, ja jalassa sievät